

El Procés revisita Companys

Els esdeveniments d'aquesta tardor-hivern faran que la trajectòria política i humana de Lluís Companys pateixi una relectura. La narrativa biogràfica depèn sempre de les circumstàncies personals i ambientals en què està immers el biògraf. Encara que l'assagista es posi la granota de treball del distanciament i l'objectivitat, és impossible deixar de banda la pròpia trajectòria vital i els fets contemporanis per més que un s'exerciti a fer-ho.

Els contraris a la proclamació de la República Catalana han utilitzat fins a l'extenuació en el darrer lustre l'episodi de l'octubre del 1934 per oposar-se a una situació similar o alertar de les seves conseqüències. Els seus precos o amenaces, però, han estat vans i hem viscut uns nous Fets d'Octubre. Els assagistes contemporanis a l'aplicació de l'article 155 jutjaran el gest de Companys de proclamar "l'Estat Català dins de la República Federal Espanyola" amb duresa. Hauran experimentat de primera mà la pèrdua de l'autonomia i la intervenció de la Generalitat, malgrat que el govern Rajoy no hagi arribat a l'acció expeditiva dels governs Lerroux i Chapaprieta.

No hi ha tres mil empresonats, ni un govern català dirigit per un militar o una coalició de forces, però el tast que representa el 155 farà que es relati de manera més crua el joc de ruleta russa al qual va apostar, i perdre, Companys. També, per l'experiència del 1934 i els no pocs manuals que l'analitzen, els historiadors s'aproximaran a l'aprovació de la DUI del 27-O i a les darreres decisions preses pel govern Puigdemont des d'una posició molt crítica.

Per contra, de resultes del Procés el vessant humà de Companys creixerà. El polític va estar empresonat en diverses ocasions. A finals de març del 1919, sent regidor de l'Ajuntament de Barcelona, va passar un mes a la presó Model per ha-

JOAN ESCULIES

ESCRIPTOR I HISTORIADOR

ver defensat els vaguistes de la Canadenca i haver titllat d'"esquirols" altres membres del consistori. Quan aquest conflicte encara cuejava, a finals de novembre del 1920, se'l va enviar al castell de la Mola a Maó. En va sortir com a diputat per Sabadell un mes després. A mitjans d'octubre del 1930, per haver subscrit un manifest de protesta pel tracte donat a Macià, a qui el règim alfonsoí no deixava tornar de l'exili, Companys va passar unes setmanes a la Model.

El pas per la presó més conegut és el que va seguir el vespre dels Fets d'Octubre. L'aleshores president, en comptes de seguir l'exemple d'un dels màxims valedors de la proclamació de l'Estat Català, Josep Dençàs -que va fugir a l'exili per la xarxa de clavegueram-, es va quedar al

Els historiadors s'aproximaran a l'aprovació de la DUI del 27-O des d'una posició molt crítica

Ara que s'ha fet diàfan que anar a la presó és duríssim, no es podrà posar en dubte que Companys va ser capaç d'assumir un cost personal

Palau de la Generalitat i va ser detingut el 7 d'octubre. Després d'una temporada al vaixell-presó *Uruguay*, el gener del 1935 va ser dut a la Model de Madrid per acabar a finals d'aquell juny al penal gadità d'El Puerto de Santa María. En va sortir el març del 1936 amnistià pel triomf de les esquerres a les eleccions a Corts. A l'exili, va ser detingut a mitjans d'agost del 1940 a França, extradit i afusellat a Montjuïc el 15 d'octubre d'aquell any.

Pel cap baix, doncs, Companys va viure empresonat dos anys. En algunes detencions -prèvies al 1940- era plausible fins i tot l'execució. Si el polític hagués renunciat a les seves conviccions davant de qualsevol dels tribunals que el van jutjar, la seva carrera s'hauria estrocat immediatament. Per moltes giragonses discursives que s'haguessin volgut crear, hauria perdut tota credibilitat i els seus adversaris n'haurien fet mofa. Ningú no se l'hauria pres seriosament si després hagués exclamat que faria això o allò "Per Catalunya!" o "Pels treballadors!"

L'acatament -comprensible des del vessant humà- per part d'alguns dirigents independentistes empresonats de la Constitució del 1978 que pretenien superar o la fugida a l'estranger d'altres per no afrontar les conseqüències judicials i penals del 27-O descarrega de frivolitat la figura de Companys. Ara que s'ha fet diàfan que anar a la presó és duríssim, a l'expresident se'l valorarà més o menys políticament, però no es podrà posar en dubte que era un home capaç d'assumir el cost personal, sense laments ni subterfugis, de les seves aventures polítiques.

Companys ni enganyava ni s'autoenganyava. Amb els seus encerts i desencerts, la revisió que se'n farà a causa de la nostra vivència del Procés deixarà la imatge d'un polític conseqüent. Els historiadors no podran escriure pas el mateix de tothom.

El rei que anava despullat

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRIPTOR

❖ Ja fa uns dies, però encara és hora de comentar l'indigne espectacle d'adulació i servilisme que va oferir en bloc la premsa nacionalista espanyola la setmana passada amb el pretext de la celebració del cinquantè aniversari del rei Felip VI, els únics mèrits coneguts del qual són ser fill de son pare i haver-se mantingut amb vida per arribar a la maduresa. El seu regnat fa només tres anys que dura, i les úniques coses que se'n poden destacar de moment és haver donat continuïtat al negoci patern de la venda d'armes a l'Aràbia Saudita (un país que finança el terrorisme de l'Estat Islàmic) i la seva intervenció de part en el conflicte polític entre Catalunya i Espanya.

❖ Precisament aquest episodi li va valdre alguns dels titulars més laudatoris que el periodisme ajupit li va dedicar fa una setmana. Dins la inundació de bava que es va vessar damunt la figura del monarca cinquantí, suren amb llum pròpia dos titulars escollits: "*Felipe VI, el àrbitro que pitó fuera de juego al secesionismo*" i "*El rey que frenó el golpe del 1-O*". Van ser publicats, respectivament, per *El País* i *El Mundo*, però eren intercanviables amb qualsevol de les escumes que van posar en circulació massivament diaris, webs, ràdios i televisions cortesanes amb motiu del felix aniversari. Totes transmetien una mateixa visió de les coses: així com Joan Carles I va aturar el cop d'estat del 23-F, Felip VI va fer el mateix amb el de l'1-O, amb la diferència que aquest era molt més perillós a causa de la naturalesa extremadament violenta dels sediciosos.

❖ N'hi ha, però, una altra, de visió, que curiosament comparteixen molts catalans amb un gran nombre dels mitjans internacionals de referència. Felip VI va fallar de manera estrepitosa precisament en el paper d'àrbitro, i el qui va quedar fora de joc (del joc de poders que li confereix aquest paper mediador) amb el seu lamentable discurs del 3 d'octubre va ser únicament ell mateix. Fins al punt que es va convertir en còmplice descarat de l'únic cop d'estat que s'ha perpetrat a Espanya, que és el que comença l'any 2010 amb la sentència del TC sobre l'Estatut i culmina el mateix 1-O amb l'agressió massiva de ciutadans per part del govern d'Espanya, que ho remata amb l'aplicació d'un article 155 completament tergiversat que acaba enviant opositors polítics i civils a la presó estrictament per haver defensat les seves idees.

❖ Abans de ser rei per la voluntat del tutelat sistema polític del 78, l'actual Felip VI va ser príncep de Girona, una important ciutat espanyola que ara refusa el deshonor de ser la seu dels premis Princesa d'Astúries. De la mateixa manera que Palma va esborrar dels seus carrers el nom dels ducs de Palma per les corruptes baixeses comeses per la infanta Cristina i el seu marit. Aquesta és la realitat de la casa reial espanyola. Aquesta, i la certesa que els mateixos periodistes que ara denigren el seu ofici adulant un rei fracassat no dubtaran a blasmar-lo i repudiar-lo amb la mateixa intensitat quan la Corona caigui del fil de poder del qual penja.

DE FIT A FIT

JORDI DURÓ

La justícia és cega

No hi ha pitjor cec que aquell que no hi vol veure